

Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany na roky 2023-2030

2023

Názov dokumentu: Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany na roky 2023-2030

Územné vymedzenie: Obec Margecany

Dátum schválenia obecným zastupiteľstvom: 25.9.2023

Účinnosť dokumentu od: 1.10.2023

Verzia: 1.0

Dokument bol spracovaný v rámci realizácie projektu Podpora regionálneho rozvoja v najmenej rozvinutom okrese Gelnica (kód projektu v ITMS2014+: NFP314011APG4).

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

1. Úvod	4
2. Východisková situácia.....	5
2.1. Legislatívne východiská	5
2.2. Sociálne služby – terminológia, metódy.....	6
3. Analytická časť.....	9
3.1. Základné informácie o obci	9
3.2. Demografická charakteristika obce	10
3.3. Občianska vybavenosť v obci.....	14
3.4. Súčasný stav poskytovaných služieb	17
3.5. Potreby obyvateľov obce.....	19
3.6. Odpočet plnenia KPSS obce Margecany 2018-2022	19
3.7. SWOT analýza	21
4. Strategická časť	23
4.1. Cieľové skupiny.....	23
4.2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	24
5. Realizačná časť	27
5.1. Harmonogram realizácie komunitného plánu.....	27
5.2. Zásobník projektov	27
5.3. Monitorovanie a vyhodnocovanie komunitného plánu.....	29
5.4. Spôsob aktualizácie komunitného plánu.....	30
6. Záver	31
Zdroje	32

1. Úvod

Sociálne služby predstavujú pomoc ľuďom v situácii, keď si ju nevedia zabezpečiť sami. Patria medzi ne zariadenia pre seniorov, opatrovateľské služby, centrá pre rodiny s deťmi, škôlky a jasle, ale aj terénne sociálne služby, ako napríklad domáca opatrovateľská starostlivosť, prepravná služba či krízová pomoc či viaceré iné služby.

V zmysle § 80 písm. a) a § 83 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 448/2008 Z. z.) obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode. Podľa § 82 a § 83 zákona č. 448/2008 Z. z. obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Zmyslom komunitného plánovania v obciach je najmä aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Pojmom komunitné sociálne služby označujeme vzájomne prepojené a koordinované sociálne služby, ktoré sú poskytované v prirodzenom prostredí priamo v komunite, reagujú na potreby členov komunity a nejavia znaky inštitucionálnej starostlivosti, umožňujú ľuďom žiť plnohodnotný sociálny život a zabezpečujú im prístup k celému spektru podpory pre nezávislý život v komunite bez ohľadu na ich zdravotné či sociálne znevýhodnenie. Sú poskytované terénnou formou v domácom prostredí človeka, ambulantnou formou, alebo pobytovou formou v zariadení sociálnych služieb s charakterom rodinného ubytovania priamo v bytoch alebo rodinných domoch v prirodzenom prostredí komunity.

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobnostného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Ciele komunitného plánovania sociálnych služieb:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce;
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín;
- opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

Vypracovaný komunitný plán je v súlade s platnou legislatívou, najmä so zákonom 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v platnom znení.

2. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA

Komunitné plánovanie je proces, ktorým sa zisťuje dopyt a ponuka sociálnych služieb. Samospráva tiež zvažuje finančné, technické a personálne kapacity v tejto oblasti a identifikuje potrebné služby pre svojich občanov, ako aj hľadá riešenia na zvyšovanie ich efektívnosti, adresnosti a účinnosti. V závere procesu vyhodnocuje mieru naplnenia stanovených cieľov, čím sa vracia opäť k analýze potrieb občanov a ponuky na naplnenie týchto potrieb. Komunitné plánovanie teda treba považovať za neustály cyklický proces, ktorý má prispievať k zvyšovaniu kvality života obyvateľov danej komunity či obce.

Výsledkom komunitného plánovania v oblasti sociálnych služieb má byť Komunitný plán sociálnych služieb obce, ktorý reflektuje potreby jednotlivých skupín obyvateľov obce a je v súlade s miestnymi špecifikami, platnou legislatívou, ako aj Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030.

Zásady pri spracovávaní komunitného plánu:

- potreby, priority a smery rozvoja sociálnych služieb musia byť stanovené ľuďmi, ktorí žijú v obci a ktorých sa služby týkajú;
- všetky činnosti na miestnej úrovni behom prípravy a pri uskutočňovaní plánu musia byť previazané;
- skvalitňovanie sociálnych služieb musí byť považované za žiadúce a musí byť dôležitou súčasťou miestnej politiky;
- priority a smery rozvoja sociálnych služieb vychádzajú z presvedčenia o jedinečnosti, hodnote, vrodenej dôstojnosti a práve na sebaurčenie každého užívateľa sociálnych služieb.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami v obci, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

Východiskom pri tvorbe KPSS obce Margecany sú:

- Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany 2018 – 2022,
- Program rozvoja obce Margecany 2016+,
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Margecany na roky 2023-2030 (pracovná verzia),
- Územný plán obce Margecany,
- identifikované potreby občanov obce,
- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Košického samosprávneho kraja,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021-2030,
- relevantná legislatíva.

2.1. Legislatívne východiská

Základný rámec metodiky tvorby komunitného plánu sociálnych služieb je definovaný zákonom o sociálnych službách (zákon NR SR č. 448/2008 Z.z.). V zmysle zákona má KPSS obsahovať najmä:

- analýzu poskytovaných sociálnych služieb v obci,

- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a obyvateľov obce,
- analýzu demografických dát a sociálnej situácie,
- stanovenie cieľov a priorit rozvoja sociálnych služieb,
- časový plán realizácie,
- spôsob vyhodnocovania a
- metodiku jeho aktualizácie.

Problematika poskytovania sociálnych služieb je zarámcovaná viacerými zákonmi. Medzi zákony, ktoré majú najvýznamnejší vplyv na poskytovanie sociálnych služieb občanom, patria najmä:

- zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách,
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
- zákon č. 544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine,
- zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele,
- zákon č. 600/2003 Z.z. o prídavku na dieťa,
- zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi.

2.2. Sociálne služby – terminológia, metódy

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností, pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb, alebo ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,
- pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- z dôvodu straty bývania, alebo ohrozenia stratou bývania.

Prehľad jednotlivých druhov sociálnych služieb (tučným písmom sú služby v kompetencii obce):

- sociálne poradenstvo,
- sociálne služby krízovej intervencie:
  - terénne sociálne služby krízovej intervencie,
  - **nízkoprahové denné centrá,**
  - integračné centrá,
  - komunitné centrá,
  - **nocľahárne,**
  - útulky,
  - domovy na polceste,
  - nízkoprahové sociálne služby pre deti a rodinu,
  - zariadenia núdzového bývania,
- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- zariadenia dočasnej starostlivosti o deti,
- služba včasnej intervencie,
- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu, alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:
  - zariadenia podporovaného bývania,
  - **zariadenia pre seniorov,**
  - **zariadenia opatrovateľskej služby,**
  - rehabilitačné strediská,
  - domovy sociálnych služieb,
  - špecializované zariadenia,
  - **denne stacionáre,**
  - **opatrovateľská služba,**
  - **prepravná služba,**
  - sprievodcovská a predčitateľská služba,
  - sprostredkovanie tlmočnickej služby a osobnej asistencie,
  - požičiavanie pomôcok,
- sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a krízová pomoc
  - monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
  - krízová pomoc prostredníctvom telekomunikačných technológií,
- podporné služby
  - **odľahčovacia služba,**
  - pomoc pri výkone opatrovníckych práv,
  - denné centrum,
  - podpora samostatného bývania,
  - jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny.

Formy poskytovania sociálnych služieb:

- terénna,
- ambulatná,
- pobytová,
- kombinovaná.

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Okrem vybraných druhov sociálnych služieb menovaných vyššie patrí podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. do pôsobnosti obce aj napríklad:

- vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb,
- utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- je správnym orgánom v konaniach o:
  - odkázanosti na sociálnu službu
    - v zariadení pre seniorov,
    - v zariadení opatrovateľskej služby,
    - v dennom stacionári,
    - v odkázanosti na opatrovateľskú službu,

- zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
- odkázanosti na sociálnu službu v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
- povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
- vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- vedie evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu, rozhodnutiach o odkázanosti, prijímateľoch sociálnych služieb,
- vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- prispieva na prevádzku zariadení sociálnych služieb v kompetencií obce (napr. zariadení pre seniorov).

3. ANALYTICKÁ ČASŤ

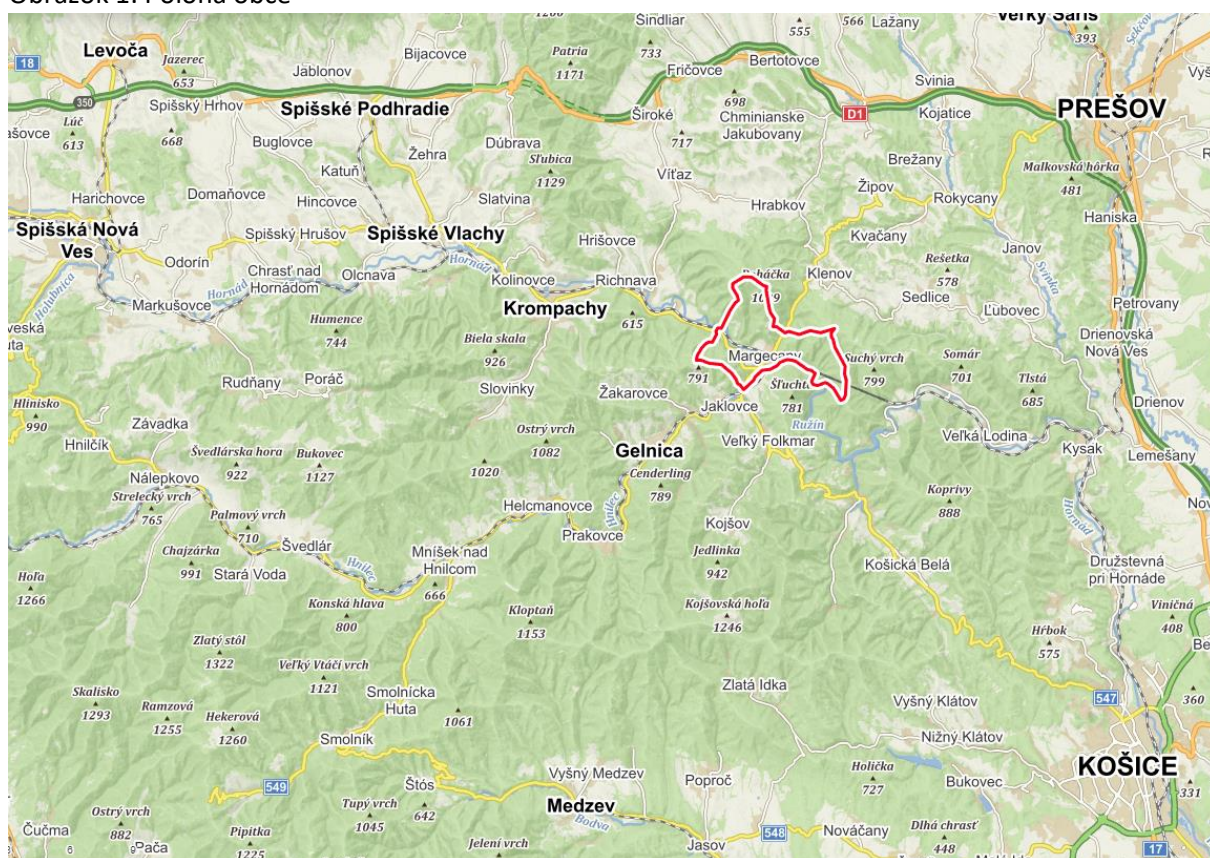
3.1. Základné informácie o obci

Prvé písomné zmienky o Margecany sú z roku 1235. Z nich vyplýva, že dedinka Margecany vznikla v chotári banského mesta Gelnica a jej pôvodný názov sa viaže k názvu tunajšieho kostola sv. Margity. Rok 1963 bol rokom veľkých zmien. Začalo sa sťahovanie ľudí a výstavba vodného diela Ružín. Pôvodná obec Margecany ležiaca pri sútoku riek Hornád a Hnilec čiastočne zanikla v r.1970. Z pôvodných Margecian sa do dnešných čias zachoval len rímskokatolícky Kostol sv. Margity, železničná stanica, železničné bytovky, niekoľko rodinných domov nachádzajúcich sa nad zátopovým pásom, časť obce Rolova Huta a Vápenka Margecany. Koncom 70-tych a začiatkom 80-tych rokov 20. storočia občania svojpomocne realizovali výstavbu kultúrneho domu a obecného úradu, kde dnes sídli okrem obecného úradu aj kino Družba a obecná knižnica.

Obec Margecany sa nachádza pri sútoku riek Hornád a Hnilec na ľavom brehu Ružínskej priehrady vo výške 330 m n. m. Najvyššie miesto leží v severovýchodnom výbežku Čiernej hory, je to Roháčka s nadmorskou výškou 1.028 m n. m. Najnižšie miesto 320 m n. m. sa nachádza na nive Hornádu pri Ružínskej priehrade.

Margecany predstavujú významnú obec v okrese Gelnica v Košickom kraji. Ležia excentricky v severovýchodnej časti okresu na križovatke hlavných ciest č. 546 Prešov - Nálepkovo a č. 547 Košice – Spišské Podhradie. Majú dôležitú polohu na železničnej trati č. 180 Košice - Žilina - Bratislava, ku ktorej sa pripája železničná trať č. 170 (tzv. stredoslovenská magistrála) Zvolen - Margecany.

Obrázok 1: Poloha obce

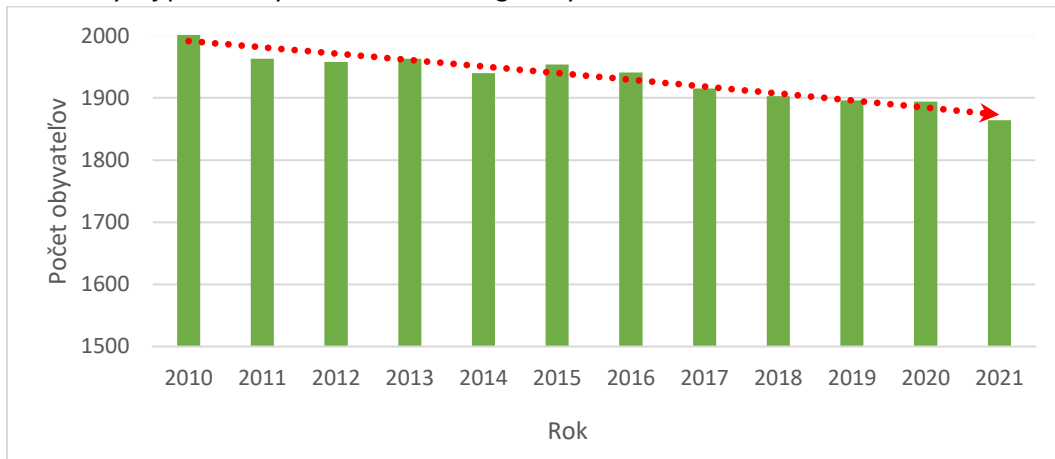

Zdroj: Mapy.cz, 2023

3.2. Demografická charakteristika obce

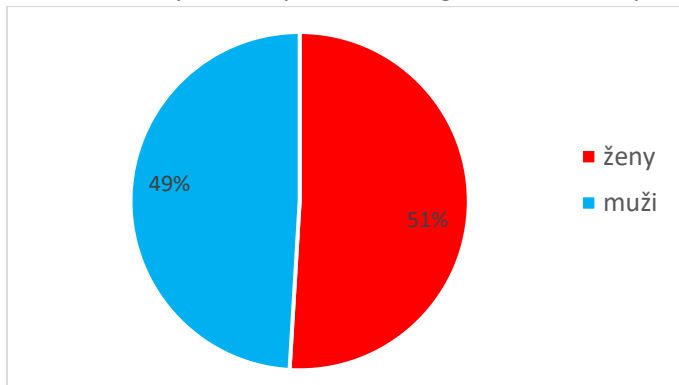
Od roku 1880 do roku 1950 bol počet obyvateľov obce relatívne stabilizovaný. Výraznejšie začal stúpať až na prelome päťdesiatych a šesťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Nárast počtu obyvateľov spôsobilo prisťahovalectvo do presťahovaných Margecian z dôvodu výstavby VN Ružín, ako aj spojenie s obcou Rolova Huta. Vrchol v počte obyvateľov dosiahla obec v r. 1998 na úrovni 2098 obyvateľov. Následne však nastalo obdobie poklesu počtu obyvateľov, ktoré pokračuje až do súčasnosti (Graf 1). Toto obdobie poklesu počtu obyvateľov bolo prerušené v r. 2002-2010, kedy bol počet obyvateľov relatívne stabilný. V roku 2021 malo trvalý pobyt v obci Margecany prihlásených 1864 obyvateľov, z toho 51 % tvorili ženy a 49 % muži (Graf 2).

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Margecany v r. 2010 – 2021.

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

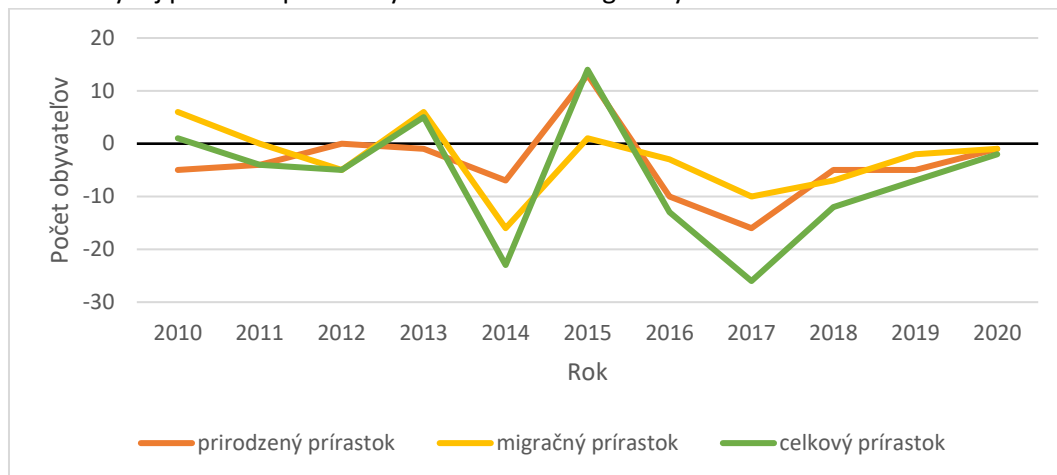
Graf 2: Podiel počtu obyvateľov Margecian v r. 2021 podľa pohlavia

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Ako je vidno na Grafe 3, na celkový prírastok (resp. skôr úbytok) obyvateľ Margecany v jednotlivých rokoch mal mierne vyšší vplyv prirodzený úbytok, avšak predstavuje faktor postupného kontinuálneho úbytku počtu obyvateľov obce. Na celkový úbytok počtu obyvateľov má však takmer rovnaký vplyv aj migračný úbytok, pričom aj pri tomto ukazovateli je zjavným trendom väčší počet vystahovaných ako prisťahovaných v obci Margecany.

Graf 3: Vývoj prírastku počtu obyvateľov obci Margecany v r. 2010 – 2020

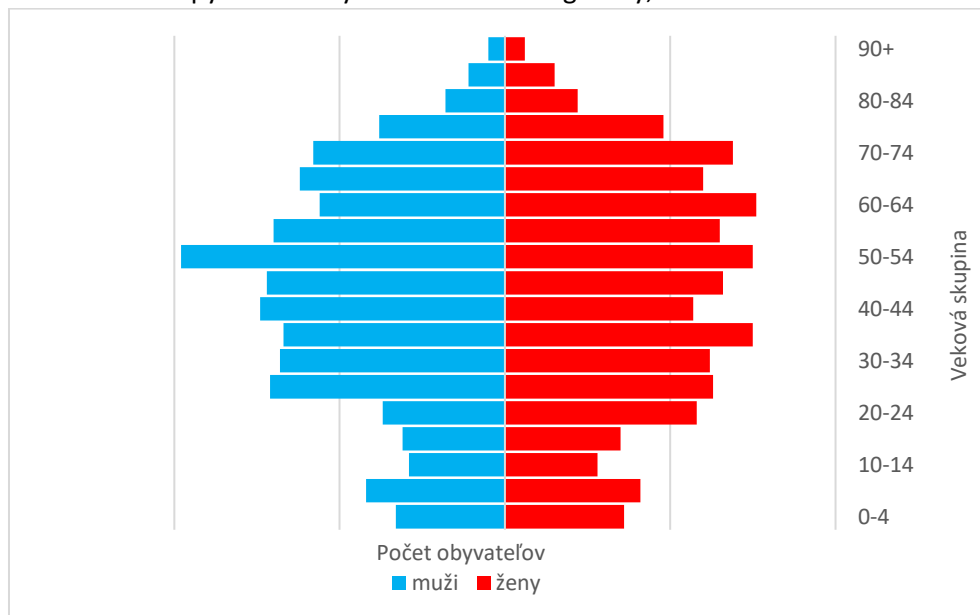

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Z pohľadu potreby zabezpečenia sociálnych služieb je okrem trendu vývoja počtu obyvateľov dôležité rozdelenie počtu obyvateľov na jednotlivé vekové skupiny. Medzi najohrozenejšie skupiny obyvateľov, ktoré bývajú odkázané na sociálne služby, patria najmä seniori, neúplné rodiny, nezaopatrené deti a zdravotne znevýhodnení obyvatelia.

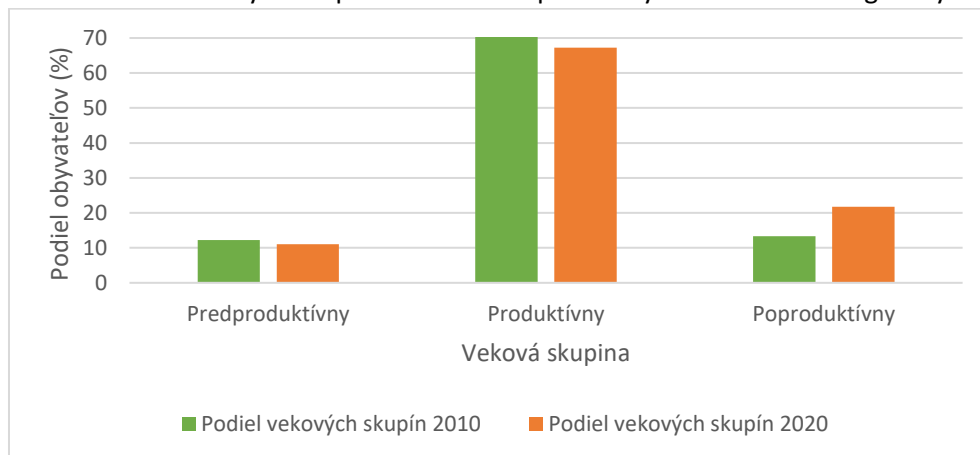
Seniori (65+) v súčasnosti tvoria takmer 22 % obyvateľov (viď Graf 5), čo je výrazne nad priemer celého Slovenska (17 %). Ich podiel na obyvateľoch obce však výrazne stúpa (v r. 2010 cca 13,3 %), pričom sa predpokladá ďalší výrazný nárast podielu tejto vekovej skupiny (viď Graf 9). Za posledných 10 rokov je najstabilnejšia skupina predproduktívneho obyvateľstva (0-14 r.), pri ktorej je pokles za 10 rokov len cca 1,2 percentuálneho bodu na úroveň 11 %, pričom sa očakáva stabilizácia podielu mladých na celkovom počte obyvateľov v ďalšom období.

Graf 4: Veková pyramída obyvateľov obce Margecany, r. 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

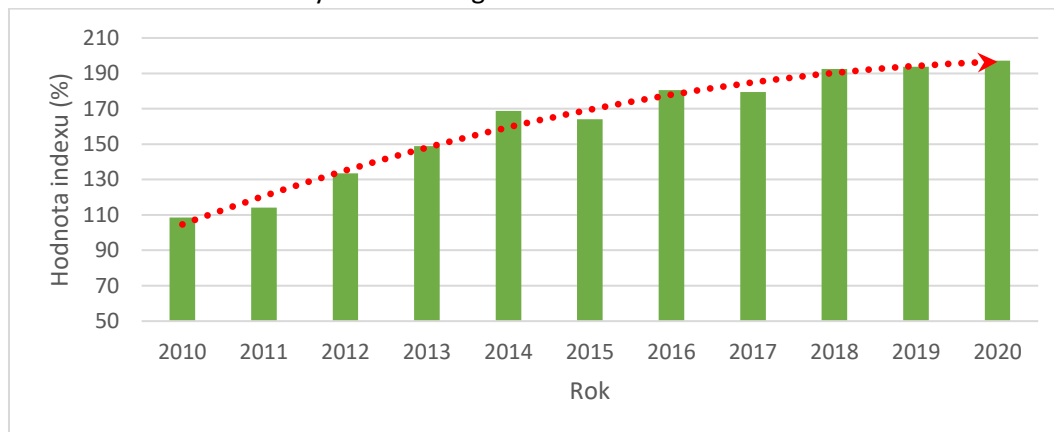
Graf 5: Podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Margecany za r. 2010 a 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

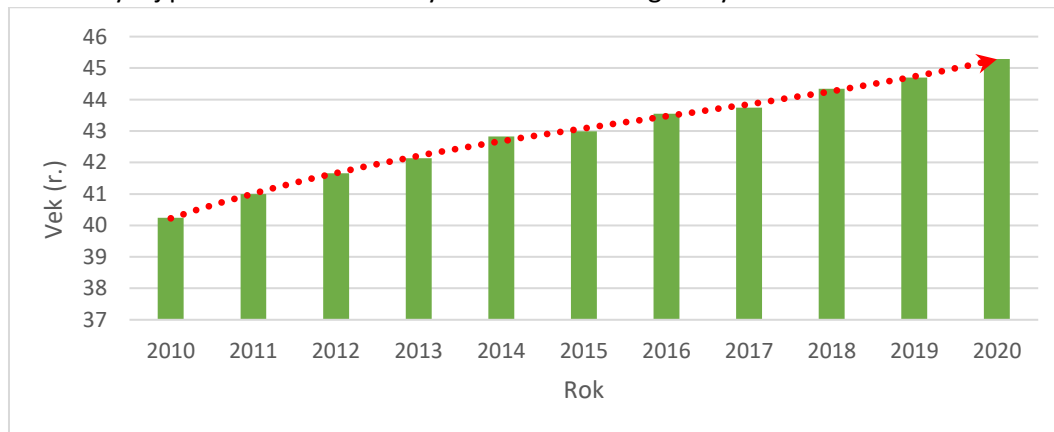
Na trend postupného starnutia obyvateľstva Margecian poukazuje aj index starnutia obyvateľov (Graf 6), ktorý vyjadruje počet obyvateľov vo veku 65+ rokov pripadajúcich na 100 osôb vo veku 0-14 rokov. Na pomery Slovenska je populácia veľmi výrazne starnúca s hodnotou indexu starnutia na úrovni až 197 % (priemer za SR v r. 2020 bol 107 %). Postupné starnutie obyvateľstva sa prejavuje aj v postupnom náraste priemerného veku obyvateľov obce, ktorý kontinuálne rástol a len za ostatných desať rokov stúpol až o 5 rokov, na 45,29 rokov v r. 2020 (Graf 7).

Graf 6: Index starnutia obyvateľov Margecian v r. 2010 – 2020

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Graf 7: Vývoj priemerného veku obyvateľov obce Margecany v r. 2010 – 2020

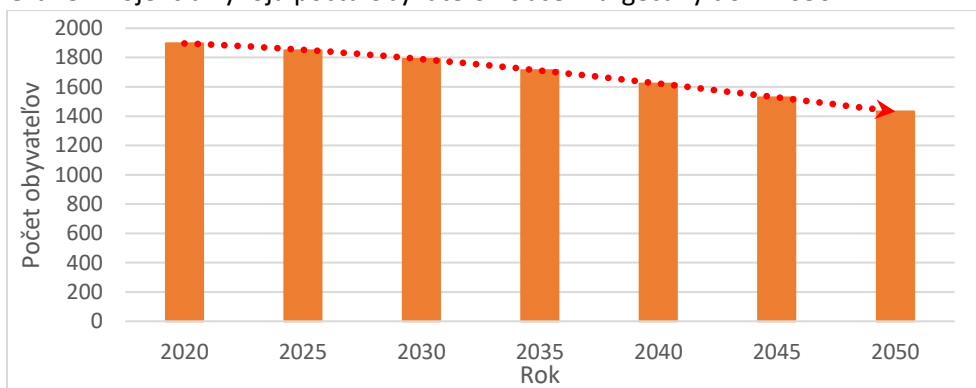

Zdroj dát: Štatistický úrad SR, r. 2023

Pre strednodobé a dlhodobé plánovanie rozvoja obce a potreby sociálnych služieb pre obyvateľov obce je nevyhnutné poznať pravdepodobný vývoj počtu a zloženia obyvateľstva v nasledujúcich rokoch. Pre lepšie porozumenie aktuálne prebiehajúcich demografických trendov, bola spracovaná projekcia vývoja počtu obyvateľov a ich vekového rozloženia výhľadovo pre roky 2030 a 2050. Pri spracovaní projekcie sa vychádzalo z aktuálnych celospoločenských trendov na Slovensku a v obci Margecany so zanedbaním migrácie obyvateľstva (z/do obce). Keďže aj tieto trendy sa v priebehu času menia, nemožno spracovanú projekciu interpretovať ako predpokladaný vývoj obyvateľstva na vybrané obdobie vo všeobecnosti, ale len v intenciách súčasne platných demografických trendov. Teda, aký by bol vývoj obyvateľstva pri zachovaní súčasných trendov.

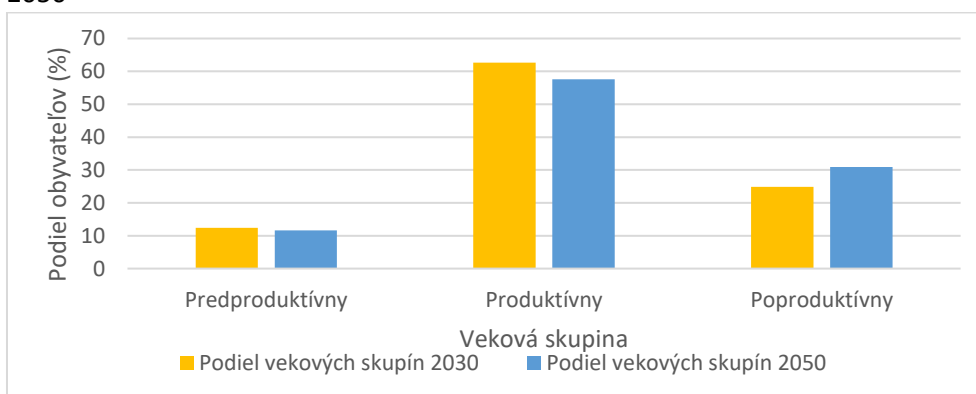
Pri súčasných demografických trendoch prirodzeného prírastku (resp. skôr úbytku) obyvateľov je možné predpokladať postupné znižovanie počtu obyvateľov obce na úroveň takmer 1 791 obyvateľov v r. 2030 a až na 1 432 obyvateľov v r. 2050. Zároveň sa predpokladá stabilizácia počtu predproduktívneho a značný pokles produktívneho obyvateľstva, a zároveň výrazný nárast podielu obyvateľov v dôchodkovom veku (v r. 2030 na 25 % a v r. 2050 až na 31 %). To sa odrazí na zvýšenej potrebe obyvateľov na zabezpečenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti pre narastajúcu skupinu seniorov. To si bude vyžadovať zvýšené financie aj z pozície obce na zabezpečenie potrebných služieb a kvalitných životných podmienok pre svojich obyvateľov. Obec taktiež môže prispieť k zníženiu/zastaveniu úbytku obyvateľov cieľovou prorodinnou a primigračnou politikou, napr. vytváraním podmienok pre IBV, zabezpečením dostatočnej kapacity a kvality ZŠ a MŠ, dopravnou dostupnosťou do centier zamestnania (zachovanie zastavovania vlakov kategórie Ex), rozvojom športovej a oddychovej infraštruktúry pre deti, mládež ale i dospelých.

Graf 8: Projekcia vývoja počtu obyvateľov obce Margecany do r. 2050

Zdroj: vlastné spracovanie na základe dát ŠÚ SR, r. 2023

Graf 9: Projekcia podiel vekových skupín na celkovom počte obyvateľov obce Margecany v r. 2030 a 2050

Zdroj: vlastné spracovanie na základe dát ŠÚ SR, r. 2023

Pri analýze obyvateľstva obce treba pozornosť venovať aj vybraným skupinám, ktoré môžu patriť medzi najohrozenejšie či už z ohľadu zdravotného stavu, sociálneho postavenia či izolácie ako aj chudoby a ekonomickej deprivácie.

V r. 2021 žilo v obci 203 obyvateľov s ťažkým zdravotným postihnutím (z toho 109 žien a 94 mužov), čo predstavuje takmer 11 % populácie obce. Z toho 59 % boli ľudia vo veku 65+. V Margecanoch taktiež žilo 39 rodín s malými deťmi, ktoré nezískali nárok na materskú. Dostávajú podporu od štátu vo forme rodičovského príspevku, ktorý je však výrazne nižší a nedokáže adekvátne nahradiť chýbajúci príjem domácnosti zo zamestnania. Okrem ľudí odkázaných na pomoc sociálnych služieb na základe ich veku (a zdravotného stavu), či životnej etapy (napr. mladé rodiny), môžu byť osoby odkázané na sociálnu pomoc aj na základe ekonomických faktorov. Obec Margecany sa nachádza v okrese Gelnica, patrí k najmenej rozvinutým okresom Slovenska s mierou evidovanej nezamestnanosti 11,19 % (k 12/2021). Obec Margecany však vykazuje pomerne nízku mieru nezamestnanosti, len na úrovni 2,9 % ku koncu roka 2021 (priemer Slovenska v tom období bol 6,76 %). Nízka miera nezamestnanosti je spôsobená viacerými faktormi. Medzi najvýznamnejšie patria dopravná dostupnosť obce na regionálne centrá zamestnanosti (Krompachy, Spišská Nová Ves Košice, Prešov,), nízky počet neprispôsobivých obyvateľov či obyvateľov bez kvalifikácie.

Tabuľka 1: Štruktúra nezamestnaných obyvateľov obce k 12/2021

Ženy	Muži	ZŤP	Mladiství	Absolventi	Dĺžka evidencie nezamestnanosti			Slobodní	Ženatí/ Vydaté	Rozvedení/ ovdovení
					0-6 mesiacov	6-12 mesiacov	12 a viac mesiacov			
19	18	4	0	3	15	6	16	16	19	2

Zdroj dát: ÚPSVaR SR, r. 2022

Obyvateľstvo Margecian je z **národnostného hľadiska** veľmi homogénne. Približne 98,3 % obyvateľov sa v r. 2021 prihlásilo k slovenskej národnosti, 0,27 % k českej národnosti a 1,44 % k iným národnostiam. Podľa sčítania obyvateľstva v r. 2021 sa k rómskej národnosti neprihlásil nikto z obyvateľov obce a obec nie je ani vedená v Atlase rómskych komunít (2019).

Mierne heterogénnejšia je štruktúra obyvateľstva z pohľadu **náboženského vyznania**. V r. 2021 sa najviac (75,8 %) obyvateľov prihlásilo k rímskokatolíckej cirkvi. V obci sa nachádza rímskokatolícky kostol sv. Margity Antiochijskej, ktorý svedčí o prevládajúcom vierovyznaní obyvateľstva. Následne sa 2,7 % prihlásilo ku gréckokatolíckej cirkvi, 1,3 % k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, 3,5 % k iným cirkvám a 15,7 % obyvateľstva uviedlo, že je bez náboženského vyznania.

Podľa stupňa dosiahnutého **vzdelania** obyvateľov (vo veku viac ako 15 rokov) v obci Margecany (Graf 10), prevládalo v roku 2021 obyvateľstvo s úplným stredným vzdelaním s maturitou (35 %) a taktiež bol zaznamenaný vysoký podiel s vysokoškolským vzdelaním (25 %). Vysoký podiel dosahuje taktiež skupina s učňovským vzdelaním bez maturity (21 %). S len základným vzdelaním je v obci 12 % obyvateľov nad 15 rokov. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím môžeme pozorovať pozitívny trend nárastu podielu obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním (v r. 2011: 18 %) a pokles počtu s ukončeným iba základným vzdelaním (v r. 2011: 15 %).

3.3. Občianska vybavenosť v obci

Pre rozvoj obce a komunitného života je potrebná aj kvalitná dopravná dostupnosť a občianska vybavenosť.

Regionálny význam Margecian je založený najmä na funkcii Margecian ako **železničného dopravného uzla**. Cez obec prechádza hlavný železničný koridor TEN-T (trať č. 180), ktorý prepája Košice so Žilinou

(a následne Bratislavou) a železničná trať č. 173 Červená Skala – Margecany, ktorá je železničnou kostrou Hnileckej doliny. Hlavnou výhodou obce Margecany je zastavovanie vlakov kategórie Ex (tzv. rýchliky) v stanici Margecany. Tým sa stávajú Margecany jednou z mála vidieckych obcí, kde tieto typy vlakov zastavujú. Dôvodom zastavovania je uzlová poloha obce s napojením na osobné vlaky na žel. trať č. 173. Lokalita železničnej stanice Margecany je integrovaným dopravným terminálom so zastavovaním vlakov, autobusov a s vybudovanými záchytnými parkoviskami pre automobily.

Obec Margecany leží na **dopravnej križovatke ciest** II/546 a II/547, ktoré ju spájajú s centrami práce a osídlenia ako aj s nadradenou cestnou infraštruktúrou:

- cesta II/547 spája obec s Košicami a Krompachmi,
- cesta II/546 spája obec s Gelnicou a Prešovom a prechádza priamo cez zastavané územie obce.

V obci sa aj napriek vybudovaniu mnohých **parkovacích miest** v posledných rokoch prejavuje akútny nedostatok parkovacích miest spôsobený dochádzkou obyvateľov z okolitých obcí k železničným spojom.

Obec má len čiastočne vybudované komunikácie pre peších. **Chodníky** sú vybudované v centre obce v okolí obecného úradu, na celej ulici Školská, Obchodná, Partizánska, Požiarnická, Hornádska, čiastočne na ul. Prešovská (od križovatky s Partizánskou po križovatku s ul. Bystrá) a ul. Bystrá (v zastavanej časti s rodinnými domami). Absentuje sieť chodníkov, ktoré by pokrývali zvyšné časti obce so zástavbou rodinných domov, v časti Olše od križovatky s Prešovskou ul. a popri ceste III/3271 smerom do Rolovej Huty, ktorá je využívaná ako promenáda pre chodcov, cyklistov a korčuliarov.

V obci je vybudovaný **obecný rozhlas**, ktorý je modernizovaný, digitalizovaný a slúži pre pravidelné informovanie obyvateľov.

Osvetlenie bolo v centrálnej časti obce modernizované v roku 2015 - s využitím LED technológie a súčasne bolo vymenené napájacie vedenie. Doplnené bolo verejné osvetlenie solárnymi LED lampami aj popri ceste III/3271 do Rolovej Huty. Potrebné by bolo ešte doplnenie verejného osvetlenia na ulici Bystrá, či v Rolovej Hute (až po Margecianský tunel).

Obec Margecany od roku 2009 rieši prevenciu kriminality inštalovaním **kamier** v centrálnej časti obce. Server so záznamovým softvérom umožňuje efektívne využívanie systému a v prípade potreby ďalšie efektívne rozširovanie systému o funkcie, ako napr. rozpoznávanie ŠPZ, rozpoznávanie tváří a iné. Je zabezpečené nepretržité monitorovanie vrátane záznamu najfrekventovanejších miest a najohrozenejších nehnuteľností v katastri obce Margecany. Pre príležitostnú prevenciu kriminality sa využívajú aj fotopasce s rozlíšením 8 MPix, ktoré sú operatívne rozmiestňované podľa potreby v katastri obce pri podozrení z páchania kriminality, poškodzovania majetku a znečisťovania životného prostredia.

Administratívne služby sú v obci zabezpečené obecným úradom a pobočkou Slovenskej pošty, ktoré sa nachádzajú v centre obce.

V obci sa nachádza **lekáreň a zdravotné strediská**, v ktorých sa nachádzajú dve ambulancie všeobecného lekára pre dospelých, ako aj dve zubné ambulancie, pediatrika ambulancia. V obci sa nachádza stanica rýchlej zdravotníckej pomoci. V dostupnej vzdialenosti je Nemocnica s poliklinikou Krompachy, Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves a Všeobecná nemocnica Pro Vitae v Gelnici. Vhodné by bolo doplnenie zdravotníckych služieb aj o gynekologickú ambulanciu.

V obci sa nachádza **základná škola s materskou školou**. V školskom roku 2021/2022 navštevovalo základnú školu spolu 210 žiakov v 12 triedach (1-9. ročník). Škola organizuje rôzne kultúrne a športové mimoškolské podujatia. Škola je vybavená telocvičňou a v jej bezprostrednej blízkosti je detské ihrisko

a multifunkčné ihrisko. Na škole pôsobí aj školský klub detí. Deti majú možnosť navštevovať obecnú zmodernizovanú **materskú školu** (spojenú so základnou školou) s celodennou prevádzkou. V súčasnosti prevádzkuje materská škola spolu 4 triedy s počtom žiakov 66 (školský rok 2021/2022). V posledných rokoch je vybudovaná kapacita MŠ dostatočná pre potreby obce Margecany a v jednotlivých ročníkoch zvyknú byť zastúpené deti aj z okolitých obcí.

V obci funguje aj **súkromná základná umelecká škola**, ktorá sa nachádza v samostatných priestoroch Kultúrneho domu.

Vyučovanie v SZUŠ prebieha v týchto umeleckých odboroch:

- tanečný – ľudový, novodobý a moderný, spoločenský tanec,
- výtvarný – kresba, maľba, grafika, modelovanie a práca s materiálom,
- hudobný – klavír, keyboard, gitara, heligónka (gombíková harmonika).

Žiaci tanečného aj hudobného odboru majú možnosť stať sa členmi detského folklórneho súboru Jadlovček. Majú otvorenú cestu na vystupovanie na rôznych podujatiach, súťažiach a koncertoch na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Čo sa týka **športovej** vybavenosti obce, nachádza sa tu (okrem školskej telocvične) aj multifunkčné ihrisko pri základnej škole, multifunkčné ihrisko v regenerovanom vnútrobloku na Školskej ulici, futbalové ihrisko (v správe Telovýchovnej jednoty Lokomotíva Margecany), asfaltové basketbalové ihrisko na Školskej ulici (v zanedbanom stave), skate park za futbalovým ihriskom, fitpark pre seniorov pri dennom stacionári, športová strelnica, posilňovňa v priestoroch hasičskej zbrojnice a v zime je v prevádzke ľadová plocha na korčuľovanie. Snahou obce je vybudovanie multifunkčného ihriska v časti Oľše pri futbalovom ihrisku TJ Lokomotíva Margecany.

V obci pôsobí viacero športových klubov a organizácií:

- futbalový klub Telovýchovná jednota Lokomotíva Margecany,
- Klub slovenských turistov Margecany,
- Šachový klub Margecany,
- Stolnoteniový klub ŠKST TOPSPIN Margecany,
- Klub športových strelcov,
- Školské športové stredisko v odbore streľba pri ZŠ s MŠ.

Snahou obce ako aj miestnych občianskych združení je rozvíjať **spoločenský a kultúrny život** v obci. V obci sa nachádza kultúrny dom s kinom Družba, ktorý je využívaný na rôzne kultúrno-spoločenské podujatia v obci. Kinosála v margecianskom kultúrnom dome je roky pýchou obce. So zasúvacím hľadiskom a veľkou tanečnou a javiskovou plochou, kvalitnou premietacou technikou a digitalizáciou je jedinečná v okolí. Napriek tomu je prevádzka od r. 2021 utlmená z dôvodu finančnej nerentability prevádzky a nástupu pandémie koronavírusu, ktorá obmedzila organizovanie spoločenských aktivít. Avšak ani po ukončení opatrení na ochranu zdravia a uvoľnení režimu pre spoločenské podujatia sa v r. 2023 prevádza kina neplánuje.

Medzi najvýznamnejšie **kultúrno-spoločenské podujatia** pravidelne organizované v obci patria:

- Gurmánsky festival Margecianske fajnoty (cca 25 000 návštevníkov za víkend),
- Vitaj leto! – Dni obce Margecany,
- Lampiónový sprievod na výročie SNP,
- Margecianska inline hodinovka.

Na rozvoj kultúry v obci má významný pozitívny vplyv aj **občiansky sektor** spolupracujúci s obcou. Najvýznamnejšími občianskymi združeniami, ktoré sa v oblasti kultúry angažujú, sú Folklórna skupina Jadlovec Margecany a OZ Margecianske fajnoty, ktoré sú spoluorganizátormi gurmánskeho festivalu Margecianske fajnoty a organizuje v priebehu roka viaceré kultúrne podujatia, ako napr. divadelné predstavenia či adventný koncert v kostole. V r. 2023 prispelo k rozvoju komunitných aktivít aj OZ Margecany Zastávka, ktoré organizuje v priestoroch obecnej knižnice komunitnú Herničku pre rodičov s deťmi do troch rokov a prevádzkovala aj letné kino na Ružíne.

V priestoroch obecného úradu funguje aj modernizovaná obecná **knižnica**, ktorá každoročne rozširuje knižničný fond, organizuje besedy pre žiakov ZŠ, je otvorená verejnosti vo vybrané pracovné dni a má potenciál na využitie aj na iné komunitné aktivity, ako materské či komunitné centrum a pod.

Na okraji obce je situovaný **kostol** sv. Margity Antiochijskej, ktorý je jednou z mála pôvodných stavieb Margecian.

Maloobchod a služby sú v obci pomerne dostatočne zastúpené. V obci sa aktuálne nachádzajú tri predajne potravín, dve mäsiarne, predajňa rozličného tovaru s drogistickým tovarom, predajňa oblečenia s doplnkovým tovarom, železiarstvo a stavebniny. V obci pôsobí viacero gastronomických prevádzok (4x pohostinstvo/bar, 1x reštaurácia s poskytovaním obedového menu, 1x cukráreň a 2x pohostinstvo so sezónnou letnou prevádzkou pri VN Ružín), tri autoservisy či dve kaderníctva.

V obci funguje **dobrovoľný hasičský zbor**, ktorý má k dispozícii požiarnu zbrojnicu, ktorá prešla významnou modernizáciou, avšak ešte je potrebné dokončiť poslednú etapu modernizácie v prístavbe hasičskej zbrojnice.

Margecany sú sídlom vidieckeho charakteru s prevládajúcou **obytnou funkciou**. Väčšina **budov** v obci bola postavená v 60-tych a 70-tych rokoch 20. storočia v rámci presunu obce z dôvodu výstavby VN Ružín. V Margecanoch sa nachádza 455 rodinných domov (podľa sčítania v r. 2021), v ktorých je 458 bytových jednotiek. V obci sa taktiež nachádza 33 bytových domov s 233 bytovými jednotkami, z toho 5 bytových domov je vo vlastníctve obce a prenajíma v nich 44 bytových jednotiek. Celkovo je v obci evidovaných 705 bytových jednotiek. Počet nových rodinných domov, či bytov rastie relatívne pomaly z dôvodu, že v posledných desaťročiach nebol otvorený žiadny nový stavebný obvod. Obec však už začala s realizáciou verejnej infraštruktúry pre nový stavebný obvod Pod horou v severnej časti obce. Hoci výstavba verejnej infraštruktúry je ešte len v začiatkoch a bude realizovaná v niekoľkých etapách počas nasledujúcich rokov, proces výstavby rodinných domov sa už v tomto stavebnom obvode začal. Stavebný obvod Pod horou má predpoklad pre výstavbu 50-70 rodinných domov. Ďalej obec pripravuje zmeny a doplnky územného plánu obce pre oblasť Vlčia hôrka, kde by sa mohol otvoriť nový stavebný obvod pre IBV.

3.4. Súčasný stav poskytovaných služieb

Obec Margecany je registrovaná ako poskytovateľ sociálnej služby – terénna opatrovateľská služba, ktorú aj aktívne realizuje. Aktuálne (r. 2023) obec zamestnáva jednu opatrovateľku na plný úväzok, ktorá poskytuje opatrovateľské služby dvom klientom.

Obyvatelia obce odkázaní na niektorú zo sociálnych služieb môžu osloviť so žiadosťou o zabezpečenie sociálnej služby niektorého z poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí pôsobia v okolí. Prehľad verejných i neverejných poskytovateľov pôsobiacich v okrese Gelnica tvorí tabuľku č. 2.

Tabuľka 2: Prehľad poskytovateľov sociálnych služieb v okrese Gelnica a meste Krompachy k 08/2023

Názov poskytovateľa	Druh služby	Miesto pôsobenia
Deduško n.o.	Denný stacionár	Margecany Kluknava
Deti slnka	Špecializované sociálne poradenstvo – ambulantské	Gelnica Krompachy
Diecézna charita Rožňava	Denný stacionár Jedáleň – terénna a ambulantská	Gelnica
Domov Nálepko, n.o.	Zariadenie pre seniorov – pobytové (ročné) Špecializované zariadenie – pobytové (ročné)	Nálepko
IDEA - Domov sociálnych služieb	Domov sociálnych služieb – pobytový	Nálepko
INTROL s.r.o.	Opatrovateľská služba – terénna	Gelnica
Kniš s.r.o.	Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa – ambulantské	Krompachy
„Ľudia a perspektíva“	Komunitné centrum – ambulantské a terénne	Krompachy
Mesto Gelnica	Opatrovateľská služba – terénna	Gelnica
Mesto Krompachy	Komunitné centrum – terénne a ambulantské Denné centrum – ambulantské Terénna sociálna služba krízovej intervencie – terénna Denný stacionár – ambulantský Opatrovateľská služba – terénna Požičiavanie pomôcok – ambulantské Nocľaháreň – pobytová (ročná) Práčovňa - ambulantská	Krompachy
OÁZA, n.o.	Opatrovateľská služba – terénna	Kluknava
Obec Helcmanovce	Opatrovateľská služba – terénna	Helcmanovce
Obec Margecany	Opatrovateľská služba – terénna	Margecany
Obec Mníšek nad Hnilcom	Opatrovateľská služba – terénna Jedáleň - ambulantská	Mníšek nad Hnilcom
Obec Nálepko	Opatrovateľská služba – terénna	Nálepko
Obec Prakovce	Komunitné centrum – ambulantské a terénne Zariadenie opatrovateľskej služby – pobytové (ročné)	Prakovce
Obecný úrad Švedlár	Opatrovateľská služba – terénna	Švedlár
PRO VITAE n. o.	Zariadenie opatrovateľskej služby – pobytové (ročné) Zariadenie pre seniorov – pobytové (ročné)	Gelnica

Zdroj dát: Register poskytovateľov sociálnych služieb KSK (<https://sos.mpsvr.gov.sk/pm/poskytovatel-sos>)

V okrese taktiež pôsobí spoločnosť ADOS – SRDCE s.r.o poskytujúca domáce ošetrovateľské služby, ktoré však nespádajú medzi sociálne služby v zmysle platnej legislatívy.

3.5. Potreby obyvateľov obce

Potreby občanov v oblasti sociálnych služieb boli zisťované dotazníkovým prieskumom v priebehu marca 2022. Prieskum sa realizoval online a aj fyzickými dotazníkovými hárkami. Do prieskumu sa zapojilo 127 občanov, čo predstavuje približne 8 % obyvateľov obce. Do prieskumu sa zapojili všetky vekové skupiny obyvateľov, avšak mladí do 25 rokov tvorili len veľmi malú časť respondentov. Vyše 40 % respondentov tvorili obyvatelia nad 60 rokov, 31 % obyvatelia vo veku 40-59 rokov a poslednou reprezentatívne zastúpenou skupinou boli občania vo veku 25-39 rokov, ktorý tvorili 20,5 % účastníkov prieskum. Vyše 70 % účastníkov tvorili ženy.

Z pohľadu analýzy krátkodobých a strednodobých potrieb obyvateľov obce v oblasti sociálnych služieb sa ako potenciálne najžiadanejšia služba javí denný stacionár pre seniorov. Až 52 % respondentov označilo denný stacionár ako službu, ktorú v horizonte do 8 rokov pravdepodobne budú chcieť využívať oni sami, alebo ich blízki rodinní príslušníci. V obci už pôsobí Deduško n.o. prevádzkujúca denný stacionár, ktorý však už má plnú kapacitu a nemá priestorové ani finančné možnosti na rozširovanie kapacity, či skvalitňovanie služieb reagujúc na potreby a požiadavky seniorov. Ďalej nasledujú potenciálne veľmi žiadané služby: zvýhodnená cena obedov pre seniorov (45 %), opatrovateľská služba v domácom prostredí (44 %), dovoz obedov seniorom (42,5 %). Okrem týchto služieb reagujúcich prevažne na zdravotné či ekonomické znevýhodnenie seniorov medzi žiadané služby patria aj služby zamerané na preventívne opatrenia, opatrenia na zosúladenie pracovného a súkromného života. Medzi takéto služby patria umelecká škola pre deti (42,5 %), sociálne poradenstvo (38 %), či centrum voľného času. Vyše 36 % respondentov taktiež predpokladá, že bude (oni sami alebo ich blízki) chcieť požiadať o nájomné sociálne byty na bývanie.

Pri otázke prioritizácie navrhovaných aktivít obce v oblasti sociálnych služieb však respondenti priradili významnosť jednotlivým aktivitám mierne odlišne ako pri definovaní vlastného potenciálneho záujmu o využívanie týchto služieb. Najviac respondentov priradilo najvyššiu prioritu vybudovaniu nových nájomných bytov (48 % opýtaných), zriadeniu centra voľného času pre deti a mládež a rozvoj záujmových krúžkov pre deti (46 %) a rozvoju športových klubov a detských ihrísk (42 %). Naopak, pomerne veľká časť opýtaných sa vyjadrila, že zriadenie pobytového zariadenia opatrovateľskej služby či klubu dôchodcov majú len nízku prioritu (po 18 % opýtaných). Z toho vyplýva, že hoci väčšinu respondentov tvorili ľudia v strednom a vyššom veku, medzi najväčšie priority označovali opatrenia, ktoré by najviac pomohli mladým ľuďom a rodinám s deťmi, naopak zariadenia pre odkázaných (najčastejšie seniorov) neboli identifikované ako hlavné priority rozvoja obce.

3.6. Odpočet plnenia KPSS obce Margecany 2018-2022

Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany 2018-2022 mal stanovených 10 priorit rozvoja:

1. Zabezpečovanie terénnych sociálnych služieb podľa potrieb cieľovej skupiny so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí;
2. Zabezpečovanie ambulantných sociálnych služieb – denný stacionár;
3. Zabezpečenie možnosti stravovania;
4. Zriadenie materského centra / jasle pre deti do 3 rokov/;
5. Podpora činnosti Klubu dôchodcov;
6. Zlepšenie pracovných návykov;
7. Rozvoj sociálno-preventívnych programov pre deti a mládež;
8. Podpora aktivít mládeže v obci;
9. Zabezpečenie bezbariérového prístupu verejnosti do objektov v obci;
10. Zváženie osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, resp. iných dávok a príspevkov.

Prehľad realizovaných aktivít v oblasti rozvoja sociálnych služieb a komunitného rozvoja za obdobie 2018-2023 podľa jednotlivých priorít rozvoja:

1. Zabezpečovanie terénnych sociálnych služieb podľa potrieb cieľovej skupiny so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí;
  - 1.1. Obec v r. 2022 obnovila poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby. Aktuálne zamestnáva 1 opatrovateľku na plný úväzok.
2. Zabezpečovanie ambulantných sociálnych služieb – denný stacionár;
  - 2.1. Obec zabezpečila skvalitnenie priestorových podmienok pre denný stacionár Deduško n.o. v priestoroch bývalej materskej školy. V priebehu rokov sa však ukázalo, že aj tieto priestory sú pre aktuálne potreby seniorov v obci nedostatočné.
3. Zabezpečenie možnosti stravovania;
  - 3.1. Obec zabezpečuje zvýhodnené obedy pre seniorov s dotáciou 0,50 € na jeden obed. V r. 2022 túto podporu využívalo cca 50 seniorov denne.
  - 3.2. Obec zabezpečuje rozvoz obedov pre seniorov so zníženou schopnosťou pohybu. V r. 2022 zabezpečovala túto službu cca 15 seniorom denne.
4. Zriadenie materského centra / jasle pre deti do 3 rokov;
  - 4.1. Obec v rámci partnerstva poskytlo priestory obecnej knižnice pre miestne občianske združenie Margecany Zastávka, ktoré od apríla 2023 prevádzkuje Herničku pre deti. Hernička je komunitný priestor pre stretávanie sa rodičov s deťmi vo veku 0-3 roky.
5. Podpora činnosti Klubu dôchodcov;
  - 5.1. Obec poskytuje priestory pre komunitné aktivity Klubu dôchodcov v priestoroch bývalej materskej školy v blízkosti denného stacionára.
  - 5.2. Obec každoročne v októbri organizuje v prístavbe podujatie pre seniorov v rámci Mesiaca úcty k starším. Podujatie je jedným zo sprievodných podujatí Margecianky fajnot.
6. Zlepšenie pracovných návykov;
  - 6.1. Obec podporuje zamestnávanie znevýhodnených občanov viacerými formami:
    - 6.1.1. Do r. 2023 fungovali na obecnom úrade štyri chránené dielne zamestnávajúce 5 zamestnancov. Od r. 2023 zanikla jedna chránená dielňa z dôvodu odchodu zamestnanca do dôchodku.
    - 6.1.2. Obec začiatkom r. 2023 zriadila Obecný podnik Margecany s.r.o., ktorý získal štatút sociálneho podniku. V rámci podniku sú aktuálne zamestnaní šiesti zamestnanci – traja znevýhodnení a traja mentori – s perspektívou rozširovania kapacít.
    - 6.1.3. V rámci poskytovania terénnej opatrovateľskej služby obec zamestnala ako opatrovateľku zdravotne znevýhodnenú uchádzačku (zdravotné znevýhodnenie netvorí prekážku pre výkon opatrovateľskej činnosti).
7. Rozvoj sociálno-preventívnych programov pre deti a mládež;
  - 7.1. Osveta občanov sa realizuje priebežne prostredníctvom oznamov v obecnom rozhlase, na webe a FB obce či informáciou v obecnom Hlásniku.
8. Podpora aktivít mládeže v obci;
  - 8.1. Podpora formou budovania infraštruktúry pre rozvoj športu a aktívne trávenie voľného času
    - 8.1.1. Rekonštrukcia tribúny a šatní TJ Lokomotíva Margecany.
    - 8.1.2. Revitalizácia areálu pri starej materskej škole v rámci projektu Vnútroblok Margecany s výstavbou detského ihriska, multifunkčného ihriska a altánku s grilom.
    - 8.1.3. Nákup autobusu pre TJ Lokomotíva Margecany.
    - 8.1.4. Príprava nového multifunkčného ihriska pred areálom TJ Lokomotíva Margecany
    - 8.1.5. Príprava detského ihriska Rodinka v Rolovej Hute.
    - 8.1.6. Nákup futbalových pomôcok pre deti trénujúce v TJ Lokomotíva Margecany.

- 8.2. Podpora formou každoročných dotácií pre aktívne subjekty v oblasti práce s mládežou a aktívneho trávenia voľného času (napr. športové kluby, občianske združenia, folklórne súbory, vzdelávacie inštitúcie a pod.).
- 8.3. Realizácia a podpora podujatí a aktivít pre deti (napr. futbalový turnaj O pohár starostu, lampiónový sprievod pri oslavách SNP, Inline hodinovka, Mikuláš, Dni obce, Margecianske fajnoty a pod.).
9. Zabezpečenie bezbariérového prístupu verejnosti do objektov v obci;
- 9.1. Realizácia nájazdovej bezbariérovej rampy ku vchodu obecného úradu.
- 9.2. Realizácia nájazdovej rampy k budove základnej školy (budova s učebňami).
- 9.3. Pri výstavbe/obnove chodníkov sa realizuje bezbariérové napojenie na cestnú komunikáciu.
10. Zváženie osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, resp. iných dávok a príspevkov.
- 10.1. Z praxe nevyplývala potreba zavedenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi.
- 10.2. V zmysle VZN č. 3/2014 o poskytovaní sociálnej pomoci obyvateľom obce Margecany má vytvorené podmienky na podporu odkázaným občanom formou jednorazovej dávky v hmotnej núdzi, sociálnou pôžičkou či jednorazovou dávkou sociálnej pomoci.

3.7. SWOT analýza

Tabuľka 3: SWOT analýza rozvoja sociálnych služieb v obci Margecany

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Relatívne stabilizovaná skupina predproduktívneho obyvateľstva • Informovanosť obyvateľov prostredníctvom moderných technológií • Záujem obyvateľov a mládeže o šport a kultúrne aktivity • Poloha pri významnom železničnom dopravnom koridore • Dobrá prepojenosť a dostupnosť autobusovej prepravy • Fungovanie materskej školy a základnej školy (1.-9. ročník) v obci • Vybudovaný kamerový systém pre zvýšenie bezpečnosti v obci • Rozvinutý občiansky sektor s aktívnymi občianskymi združeniami rozvíjajúcimi kultúru, šport či ochranu životného prostredia • Prevažujúca kvalifikovaná pracovná sila • Investície obce do rozvoja športovej infraštruktúry a detských ihrísk • Poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby • Vybudované zdravotnícke zariadenie obce s ambulanciami pre dospelých, pre deti, zubnou ambulanciou • Stanica rýchlej zdravotnej služby v obci 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepriaznivá demografická štruktúra, výrazné starnutie obyvateľstva • Pokles počtu obyvateľov • Nedostatočné služby a aktivity prispôsobené pre vzrastajúci počet seniorov • Limitované finančné možnosti obce na rozvoj sociálnych služieb • Nedostatočné priestorové a technické podmienky pre rozvoj IBV • Odchod mladých a kvalifikovaných ľudí za prácou • Nevyužívané (prázdne) rodinné domy a objekty v zastavanej časti obce • Nedostatok nájomných sociálnych bytov vo vzťahu k dopytu zo strany obyvateľstva • Nedostatočné parkovacie kapacity pri železničnej stanici aj po ich opakovanom rozširovaní • Absencia zariadenia pre trávenie voľného času detí vo veku do 3 rokov a rodičov • Prevádzka denného stacionára Deduško n.o. v obmedzených priestoroch, bez možnosti rozvoja služieb a zabezpečenia potrieb a zvyšujúcich sa nárokov klientov na aktívne trávenie času v zariadení

<ul style="list-style-type: none"> • Fungovanie denného stacionára pre seniorov prevádzkovaného neziskovou organizáciou Deduško n.o. • Revitalizované centrum obce a verejné osvetlenie 	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Výstavba nového objektu pre zriadenie denného stacionára s dostatočnými priestorovými kapacitami a vybavením pre napĺňanie potrieb seniorov • Zvýšenie angažovanosti občanov na veciach verejných • Rozvoj sociálnych služieb pre obyvateľov, s dôrazom na seniorov • Zvýšenie migračného prírastku vytvorením podmienok pre IBV • Využitie moderných telekomunikačných technológií na zabezpečenie sociálnych služieb (napr. smart náramky pre seniorov) • Rekonštrukcia kultúrneho domu pre rozvoj kultúrno-spoločenského života v obci • Výstavba nových športovísk a detských ihrísk • Zvyšovanie kvalifikačnej úrovne pracovnej sily 	<ul style="list-style-type: none"> • Vystáňovanie sa mladých ľudí a rodín z obce do centier zamestnanosti • Zrýchlenie starnutia obyvateľstva • Legislatívne zmeny – nové kompetencie pre obce v oblasti sociálnych služieb bez dodatočného finančného krytia • Vytrácanie rodinnej a komunitnej súdržnosti • Zvyšujúce sa náklady na zabezpečenie služieb pre občanov • Postupné zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľstva ako dôsledok nezdravého životného štýlu • Nedostatočná podpora pracujúcich matiek a nedostatočné odstraňovanie rozdielov v postavení mužov a žien na trhu práce

4. STRATEGICKÁ ČASŤ

Na základe vyhodnotenia demografickej situácie v obci, stavu občianskej vybavenosti, identifikácie potrieb obyvateľov a SWOT analýzy si obec zadefinovala hlavný cieľ rozvoja v oblasti sociálnych služieb a komunitného rozvoja. Pre naplnenie tohto cieľa je potrebné postupne realizovať viacero aktivít (projektov), ktoré sú tematicky rozdelené do troch prioritných oblastí, na ktoré sa má rozvoj sústrediť. Pri výbere priorit obce sa vychádzalo primárne z potreby pomoci najviac ohrozeným skupinám obyvateľov obce, či už z pohľadu chudoby, odkázanosti na pomoc iným osobám, sociálnej izolácie, ako aj potreby vytvárať priaznivé prostredie a služby pre občanov na zvyšovanie kvality života v obci a prevencie nežiadúcich spoločenských javov v obci.

Navrhované priority, opatrenia či aktivity nemajú za cieľ vyčerpávajúco pokryť všetky možné sociálne služby pre občanov. Predstavujú však prehľad možných opatrení a aktivít na zabezpečenie identifikovaných potrieb obyvateľov Margecian v krátkodobom až strednodobom horizonte. Keďže KPSS má byť živý dokument, tento zoznam sa môže meniť v nadväznosti na zmenu potrieb obyvateľov, či iné významné zmeny v obci (poskytované služby a pod.).

4.1. Cieľové skupiny

Z dôvodu limitovaných finančných a kapacitných možností obce je potrebné pre dosiahnutie zlepšenia súčasného stavu sociálnych služieb zamerať sa len na vybrané najohrozenejšie skupiny obyvateľstva, ktoré najviac potrebujú pomocnú ruku komunity, sú odkázané na pomoc iných osôb, či sú zdravotne, sociálne alebo ekonomicky znevýhodnené. Medzi identifikované najohrozenejšie skupiny v obci Margecany patria seniori, ťažko zdravotne hendikepovaní, rodiny s deťmi a nezamestnaní.

Seniori sú vysoko početnou a zároveň veľmi ohrozenou skupinou obyvateľstva. Z dôvodu vyššieho veku sú čoraz početnejšie zdravotné komplikácie a pohybové limitácie, ktoré sa odrážajú aj na narastajúcej sociálnej izolácii vo vlastnom dome/byte. Zároveň seniori patria medzi skupinu obyvateľstva výrazne ohrozenú chudobou a nárastom cien energií a tovarov každodennej potreby.

Ťažko zdravotne hendikepovaní vykazujú podobné charakteristiky ohrozenia ako seniori a čiastočne sa tieto skupiny aj prelínajú (viacero seniorov je ťažko zdravotne hendikepovaných). Avšak do tejto kategórie patria obyvatelia všetkých vekových skupín s ťažkým zdravotným hendikepom.

Špecifickou cieľovou skupinou sú rodiny s deťmi. Tie sú často ohrozené najmä nepriaznivou ekonomickou situáciou v rodine (najmä pri neúplných rodinách), nestabilitou bývania, či nekompatibilitou pracovného a súkromného života. Zároveň je potrebné zvýšenú pozornosť venovať napĺňaniu socializačných potrieb detí a ich zmysluplnému tráveniu voľného času ako preventívnych opatrení pred šírením spoločensky nevhodného správania, užívania návykových látok a vandalizmu. Podporou rodín s deťmi sa taktiež môže prispieť k zvýšeniu prisťahovania mladých ľudí/mladých rodín do obce, či motivovaniu párov mať väčší počet detí. Tým by sa zlepšila nepriaznivá demografická situácia v obci súvisiaca s výrazným starnutím miestnej populácie.

Dlhodobo nezamestnaní obyvatelia trpia najmä ekonomickou depriváciou, ktorá sa môže sekundárne prejavovať aj v negatívnych sociálnych či zdravotných aspektoch obyvateľov. Medzi dlhodobo nezamestnaných patria najmä nízkovzdelaní ľudia, ktorí majú problém s uplatnením sa na dynamickom trhu práce. Obec môže zapojiť takýchto občanov do pomocných či technických prác, napr. pri správe verejných priestorov.

4.2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Mnoho vnútorných ako aj vonkajších faktorov môže ovplyvniť aktuálne trendy vo vývoji spoločnosti. Obec by sa mala sústrediť na vnútorné faktory, ktoré vie ovplyvniť a adaptovať sa na vonkajšie, ktoré nevie priamo ovplyvniť. Medzi opatrenia, ktoré môže obec realizovať pre stabilizáciu počtu obyvateľov, patrí napr. vytváranie priaznivého prorodinného prostredia, vytváranie podmienok pre rozvoj IBV, budovanie nájomných bytov (s cieľovou podporou pre sociálne odkázaných, prípadné mladé rodiny), aktívna migračná politika (propagácia obce ako vhodného miesta na život) a pod.

Dlhodobý demografický trend výrazného starnutia miestnej populácie poukazuje na potrebu rozširovania sociálnych služieb zameraných na pomoc predovšetkým seniorom, pričom je dôležité zohľadňovať aj súčasné požiadavky na budovanie moderných komunitných sociálnych služieb dostupných odkázaným občanom priamo v domácnostiach, resp. v blízkosti ich domovov. Potrebu je najmä rozširovanie ambulantných (denný stacionár) a terénnych sociálnych služieb pre zabezpečenie výrazne narastajúceho počtu seniorov v obci, ktorí sú však ešte prevažne samostatní a chcú zostať vo svojom domácom prostredí, či aktívni vo svojej komunite.

Cieľom obce Margecany v oblasti sociálnych služieb a budovania komunitného života je rozširovať a skvalitňovať sociálne služby pre seniorov s dôrazom na ambulantnú a terénnu formu, podporovať rodiny a miestnu komunitu pre zvyšovanie kvality života, dostupnosti služieb a rozvoj osobnostného potenciálu obyvateľov obce.

Priorita 1: Služby pre občanov s obmedzenou schopnosťou pohybu a odkázaných na pomoc iných osôb

Cieľové skupiny:

- seniori,
- ZŤP.

Opatrenie 1.1: Služby na zabezpečenie starostlivosti o seniorov

Typ aktivít:

- rozšírenie kapacít ambulantnej sociálnej služby pre seniorov formou vybudovania nového denného stacionára na pokrytie potrieb výrazne rastúcej populácie seniorov v obci a v okolitých obciach,
- pokračovanie a rozšírenie domácej (terénnej) opatrovateľskej služby pre rastúci počet seniorov,
- rozvoj pobytových sociálnych služieb formou zariadení pre seniorov či sociálnych nájomných bytov,
- zabezpečenie domácej ošetrovateľskej služby,
- využitie smart náramkov na monitoring zdravotného stavu seniorov.

Opatrenie 1.2: Zvýšenie dostupnosti služieb pre občanov

Typ aktivít:

- dovoz obedov pre seniorov a ľudí s obmedzenou mobilitou,
- dovoz nákupov pre seniorov a ľudí s obmedzenou mobilitou,
- prepravná služba / sociálny taxík pre seniorov a ľudí s obmedzenou mobilitou/,
- rozširovanie bezbariérovosti v obci – verejné budovy a chodníky.

Opatrenie 1.3: Podpora seniorom a znevýhodneným či ohrozeným skupinám občanov

Typ aktivít:

- rozvoj stretávania sa seniorov a ich aktívneho trávenia voľného času, napr. formou podpory klubu dôchodcov a Jednoty dôchodcov Slovenska,
- výpomoc pri starostlivosti o dom/domácnosť (napr. cez sociálny podnik),
- sociálne poradenstvo a pomoc pri rôznych životných situáciách (vybavenie úradných záležitostí, osвета v oblasti prevencie pred podvodníkmi a pod.),
- profesionalizácia posudkovej činnosti obce v oblasti sociálnych služieb.

Priorita 2: Podpora socializácie, vzdelávania, osvety a občianskej pomoci

Cieľové skupiny:

- rodiny s deťmi,
- seniori,
- ZŤP,
- nezamestnaní.

Opatrenie 2.1: Podpora rodín a zosúladovania osobného a pracovného života

Typ aktivít:

- rozšírenie a modernizácia materiálo-technického vybavenia základnej školy s materskou školou, obnova vnútorných priestorov, modernizácia edukačných pomôcok, obnova školskej kuchyne,
- obnova a výstavba detských ihrísk,
- výstavba, obnova a rozširovanie športovísk vrátane školskej telocvične a školského športového areálu (napr. vybudovanie bežeckého/atletického oválu),
- podpora rekreačnej infraštruktúry v okolí VN Ružín a v extraviláne obce,
- podpora mimoškolského vzdelávania, aktivít a krúžkov (napr. podpora školského klubu, SZÚŠ, detských folklórnych súborov, športových klubov a pod.),
- podpora dochádzania do školy (napr. školský autobus),
- rozvoj kultúrnych, športových a iných spoločenských podujatí,
- zriadenie detských jasiel' (zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov), materského/rodičovského centra na stretávanie sa rodičov s deťmi do 3 rokov,
- vytváranie podmienok na systémový rozvoj individuálnej bytovej výstavby .

Opatrenie 2.2: Osveta a rozvoj občianskej spoločnosti

Typ aktivít:

- vzdelávanie a osveta obyvateľstva (napr. v oblasti prevencie kriminality najmä zraniteľných skupín obyvateľov),
- sociálne poradenstvo,
- podpora aktívneho zapájania občanov do diania v obci, podpora aktívnych občianskych združení komunit,
- podpora aktívneho zapájania občanov do diania v obci a podpora zodpovednosti komunity za rozvoj lokality/obce,
- rozvoj obecnej knižnice.

Opatrenie 2.3: Zvyšovanie kvality verejných priestorov a rozvoj miest na stretávanie sa

Typ aktivít:

- zabezpečenie čistoty verejných priestranstiev vrátane brehov VN Ružín a odstraňovanie čiernych skládok odpadu,
- zvýšenie starostlivosti o verejné priestranstvá – údržba a rozvoj zelene, doplnenie a obnova mobiliáru, herných prvkov pre deti a pod.,
- budovanie a obnova chodníkov,
- rozvoj kamerového systému ako prevencia kriminality,
- obnova a doplnenie verejného osvetlenia pre zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov.

Priorita 3: Služby pre občanov ohrozených chudobou a podpora zamestnanosti

Cieľové skupiny:

- nezamestnaní,
- seniori,
- ZŤP,
- rodiny s deťmi.

Opatrenie 3.1: Podpora zamestnávania znevýhodnených skupín a podpora zamestnanosti

Typ aktivít:

- rozvoj Obecného podniku Margecany s.r.o. (sociálny podnik) a zamestnávanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v obecnom podniku,
- zamestnávanie v rámci aktivačných prác, chránených dielní či iných podporných programov v spolupráci s ÚPSVaR,
- zamestnanie na pomocné a technické práce (dlhodobé či sezónne) v rámci obecného úradu,
- poskytovanie priestorov na podnikanie a vznik nových služieb či vytvorenie zázemia so zvýhodnenými podmienkami pre podnikateľov,
- osвета a poradenstvo pre podnikateľov.

Opatrenie 3.2: Podpora ekonomickej stability občanov

Typ aktivít:

- podpora nájomného bývania pre ohrozené skupiny obyvateľov a mladé rodiny,
- podpora občanov v hmotnej núdzi (napr. sociálna pôžička, jednorazová dávka v hmotnej núdzi, zvýhodnené ceny obedov).

5. REALIZAČNÁ ČASŤ

Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany na roky 2023 – 2030 je strategický a usmerňujúci dokument pre všetky subjekty sociálnych služieb (verejné aj neverejné) pôsobiace na území obce Margecany a je východiskom pre plánovanie rozvoja sociálnych služieb a komunitných aktivít v obci a ich realizáciu. Koordinátorom implementácie napĺňania KPSS je obec Margecany. Úlohou obce je priamo realizovať vybrané aktivity v zmysle KPSS, prípadne vytvárať podmienky či byť nápomocná ako partner pri realizovaní aktivít inými subjektami.

Obec nemá a pravdepodobne ani v budúcnosti nebude mať dostatočné finančné ani personálne kapacity, aby dokázala vlastnými prostriedkami zabezpečiť poskytovanie všetkých sociálnych služieb v zmysle zákona. Niektoré služby môže obec efektívne zabezpečovať vlastnými kapacitami (či už z vlastných zdrojov, alebo viaczdrojovým financovaním s využitím nenávratných finančných prostriedkov), naopak pri niektorých môže byť efektívnejšie služby zabezpečiť dodávateľsky, alebo zabezpečiť občanom dopravu k poskytovateľovi služby v okolí, či vytvoriť podmienky pre poskytovanie služby v obci súkromnému poskytovateľovi sociálnych služieb. Efektívnosť jednotlivých modelov je potrebné zhodnotiť a porovnať pri plánovaní vybraných opatrení v danom čase a za daných okolností (napr. podmienky získania externých zdrojov, ponuka poskytovateľov sociálnych služieb v regióne a pod.).

5.1. Harmonogram realizácie komunitného plánu

KPSS definuje ciele, ako aj priority a opatrenia obce Margecany na obdobie rokov 2023 až 2030. Realizácia jednotlivých rozvojových aktivít bude vychádzať z identifikovaných potrieb obyvateľov obce, možností obce či iných relevantných subjektov v danom čase. V prípade potreby a aktuálnosti môže obec vypracovať podrobný harmonogram vo forme akčného plánu s definovaním konkrétnych úloh, termínov, financií a zodpovednosti za ich realizáciu.

5.2. Zásobník projektov

Zásobník projektov v oblasti sociálnych služieb a komunitného rozvoja obce Margecany na roky 2023-2030 predstavuje prehľad plánovaných projektových zámerov, ktorých realizáciou sa má prispieť k naplneniu stanoveného cieľa obce do r. 2030.

Aktuálny zásobník projektov nepredstavuje súhrn všetkých možných realizovateľných projektov, ani zoznam projektov, ktorých realizáciou sa podarí naplno dosiahnuť stanovený cieľ. Ide o zoznam projektových zámerov, ktoré obec aktuálne považuje za realizovateľné a aspoň čiastočne rozpracované vo forme zámeru. Zásobník projektov má predstavovať živý a flexibilný prehľad projektových zámerov, ktorý sa môže v priebehu rokov aktualizovať a dopĺňať o nové projektové zábery, ktoré sú v súlade so stanovenými prioritami rozvoja obce.

Tabuľka 4: Zásobník projektov

ID	Projektový zámer	Súlad s opatreniami KPSS	Bližší popis projektového zámeru
1	Denný stacionár Margecany	1.1	Výstavba nového objektu pre zriadenie denného stacionára s dostatočnými priestorovými kapacitami a vybavením pre napĺňanie potrieb rastúce počtu seniorov v obci Margecany, ale aj v okolitých obciach. Denný stacionár by mal byť vybudovaný

			v časti Olše, pre zlepšenie dostupnosti služby a rovnomernejšie rozloženie ambulantnej služby v rámci obce.
2	Terénna opatrovateľská služba	1.1	Pokračovanie a rozšírenie terénnych opatrovateľských kapacít v obci pre zabezpečenie potrebnej starostlivosti o občanov v ich domácom/rodinnom prostredí.
3	Smart monitoring zdravia seniorov	1.1	Cieľom je zabezpečiť smart náramkami zdravotný dohľad seniorov, ktorí nemajú záujem o celodennú starostlivosť v pobytovom zariadení sociálnych služieb.
4	Zriadenie materského centra	2.1	Vytvorenie priestoru pre stretávanie sa a trávenie voľného času rodičov na materskej/rodičovskej dovolenke podporí inklúziu rodičov do spoločnosti a bude jedným z motivačných prvkov na sťahovanie sa mladých ľudí/rodín do obce.
5	Zriadenie detských jasí	2.1	Cieľom je vytvoriť podmienky pre zosúladenie pracovného a rodinného života obyvateľov zriadením detských jasí.
6	Pod horou – príprava základnej infraštruktúry pre IBV	2.1	Vybudovanie základnej dopravnej a technickej infraštruktúry pre nový stavebný obvod Pod horou.
7	Zmeny a doplnky Územného plánu obce – Vlčia hôrka	2.1	Vytvorenie podmienok v územnom pláne obce pre umožnenie IBV v lokalite Vlčia hôrka.
8	Podpora a rozvoj odborných kapacít OÚ Margecany (projektový manažér, sociálna oblasť)	1.3, 2.2	Zabezpečiť kontinuálny a udržateľný rozvoj obce s pomocou rozvoja podporných personálnych kapacít obce v oblasti regionálneho rozvoja a sociálnych vecí.
9	Organizácia kultúrnych podujatí regionálneho významu (napr. Margecianske fajnoty)	2.1	Cieľom podujatí je prezentácia tradičných remesiel a zvykov regiónu s bohatým kultúrnym a spoločenským programom. Prostredníctvom podujatí sa propaguje región medzi návštevníkmi z Košického, ale aj Prešovského kraja.
10	Modernizácia materiálo-technického vybavenia a priestorov základnej školy s materskou školou	2.1	Skvalitnenie podmienok na vyučovanie pre žiakov ZŠ s MŠ rekonštrukciou vnútorných priestorov školy a modernizáciou technického a edukačného vybavenia.
11	Rekonštrukcia športového ihriska pred areálom TJ Lokomotíva (nový povrch, mantinely a i.)	2.1	Stavebnými úpravami sa zrealizuje nové atypické multifunkčné ihrisko rozmerov 22x54m s umelým trávnatým povrchom s mantinelmi a s ochrannými sieťami. V jarnom, letnom a jesennom období bude určené na hru a tréning kolektívnych športov - futbal, volejbal a v zimnom období sa vytvorenie ľadovej plochy na ploche ihriska vytvorí podmienky pre verejné korčuľovanie a ľadový hokej. Umiestnenie ihriska je pred futbalovým ihriskom.
12	Školský bežecký/atletický okruh	2.1	Cieľom je vybudovanie bežeckého/atletického okruhu za účelom zlepšenia športovej infraštruktúry a zvýšenia motivácie obyvateľov obce športovať a podporovať zdravú životosprávu. Cieľom je vybudovanie atletického okruhu okolo multifunkčného ihriska pri areáli základnej školy, aby bol využiteľný aj v rámci telovýchovných aktivít školy.
13	Rekonštrukcia tribúny TJ Lokomotíva	2.1	Cieľom je vytvoriť dôstojné a bezpečné podmienky pre športovcov ako návštevníkov športových podujatí, a tým zvýšiť záujem mladých a širokej verejnosti o šport a zdravý životný štýl. Z dôvodu zlého technického stavu je potrebné dokončiť

			vnútornú rekonštrukciu šatní a chodieb objektu ako aj vonkajšiu časť objektu určenú na sedenie návštevníkov športového podujatia.
14	Revitalizácia skateparku s rozšírením o street workoutovú zostavu	2.1	Cieľom je vytváranie kvalitnej športovej infraštruktúry aj pre deti a mládež, pre rozvoj zdravého životného štýlu a komunitného života.
15	Vybavenie posilňovne DHZO	2.1	Zámerom je spoločne naplniť potreby hasičského zboru na vybudovanie posilňovne a potrieb obyvateľov na rozvoj športových príležitostí vytvorením posilňovne v rámci hasičskej zbrojnice, ktorá bude prístupná širšej verejnosti.
16	Pumptracková dráha v Margecanoch	2.1	Vytvoriť dostatočné a rôznorodé podmienky na športové vyžitie, najmä pre deti a mládež. Zámerom je podporovať zdravý životný štýl mládeže, športovanie a zmysluplné trávenie voľného času.
17	Výstavba a obnova detských ihrísk v obci	2.1	V rámci podpory mladých rodín s deťmi a aktívneho trávenia voľného času detí a mládeže je zámerom obnova a rozširovanie detských ihrísk v obci. Potrebná je obnova detského ihriska v centre obce pri základnej škole a plánovaná výstavba nových detských ihrísk v Rolovej Hute a v časti Olše alebo Pod horou.
18	Rozvoj obecnej knižnice	2.2	Rozširovanie knižničného fondu a rozvoj aktivít knižnice pre širokú verejnosť.
19	Rozšírenie verejného osvetlenia	2.3	Rozšírenie verejného osvetlenia do lokalít, ktoré v súčasnosti nie sú dostatočne osvetlené. Návrhom je realizácia osvetlenia primárne solárnymi LED lampami. Navrhované lokality: ul. Bystrá smerom do záhradkárskej oblasti, ul. Rolova (od Karenu k tunelu).
20	Revitalizácia verejných priestranstiev vrátane rozširovania kamerového systému	2.3	Zámerom je zvýšiť bezpečnosť chodcov vybudovaním a revitalizáciou chodníkov a revitalizáciou ciest na ul. Partizánska, Olše, Školská, Prešovská. Súčasťou projektu by bola aj revitalizácia ulíc - napr. výsadba zelene, osadenie mobiliáru (lavičky, smetné koše) a rozšírenie kamerového systému pre zvýšenie bezpečnosti obyvateľov.
21	Obecný sociálny podnik - materiálno-technické vybavenie	3.1	Podpora zamestnávania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v Obecnom podniku Margecany s.r.o.. Potrebuje zároveň investovať do zabezpečenia potrebného technického a technologického vybavenia podniku.

5.3. Monitorovanie a vyhodnocovanie komunitného plánu

V súlade so zákonom o sociálnych službách má byť KPSS priebežne monitorovaný a každoročne vyhodnocovaný. Monitorovanie napĺňania komunitného plánu budú realizovať pracovníci obce. Vyhodnocovanie plnenia komunitného plánu sa bude realizovať prostredníctvom Správy o plnení komunitného plánu. Správa bude obsahovať informáciu o zrealizovaných aktivitách na podporu rozvoja sociálnych služieb a komunitného života v obci za predchádzajúce monitorovacie obdobie (zväčša predchádzajúci kalendárny rok), o plánovaných aktivitách v danom či nasledujúcich rokoch. V prípade, že budú identifikované zmeny v potrebe a požiadavkách obyvateľov obce, významné zmeny cieľových skupín či priorit rozvoja sociálnych služieb, budú tieto zmeny v Správe uvedené aj s odporúčaním vypracovania aktualizácie KPSS. Správa o plnení komunitného plánu sa predkladá na prerokovanie obecnému zastupiteľstvu minimálne 1x ročne. Prvá správa sa predkladá v kalendárnom roku nasledujúcom po schválení KPSS obce Margecany na r. 2023 – 2030 obecným zastupiteľstvom.

5.4. Spôsob aktualizácie komunitného plánu

Trendy vývoja počtu a štruktúry demografického zloženia obce ako aj potreby, požiadavky a počty cieľových skupín sa môžu v priebehu implementácie meniť v závislosti od mnohých vnútorných a vonkajších faktorov. Preto je potrebné, aby bol komunitný plán živým dokumentom, ktorý je priebežne aktualizovaný a prispôbovaný novým skutočnostiam pre zabezpečenie rozvoja kvalitných a adresných sociálnych služieb v obci. Potreba aktualizácie môže byť zadefinovaná v Správe o plnení komunitného plánu, môže vychádzať z identifikácie významnej zmeny či vychádzať zo zmenených Národných priorít rozvoja sociálnych služieb, na ktoré musí KPSS reflektovať aktualizáciou. Aktualizácia komunitného plánu podlieha schváleniu obecným zastupiteľstvom.

6. ZÁVER

Sociálne služby predstavujú pomoc ľuďom v situácii, keď si ju nevedia zabezpečiť sami. Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

Komunitné plánovanie sociálnych služieb predstavuje proces, ktorý mapuje špecifické miestne potreby a vo vzťahu k aktuálnym zdrojom a kapacitám samosprávy. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky o potrebách služieb v komunite, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje má obec k dispozícii na pokrytie týchto potrieb.

ZDROJE

BLEHA, B., ŠPROCHA, B., VAŇO, B., 2013. Prognóza populačného vývoja Slovenskej republiky do roku 2060. Bratislava: INFOSTAT - INŠTITÚT INFORMATIKY A ŠTATISTIKY. Výskumné demografické centrum. ISBN 978-80-89398-23-2.

FILIPOVÁ, M., WOLEKOVÁ H., PETIJOVÁ, M., 2018. Komunitný plán sociálnych služieb. Metodická príručka, SOCIA. ISBN 978-80-89851-08-9.

Košický samosprávny kraj. 2022. Poskytovatelia sociálnych služieb. [online]. Dostupné na: <https://info.vucke.sk/Info/rpsslist>.

PRACHÁROVÁ, V., SLOBODA, M., KOLLÁRIK, M., ŠTUKOVSKÝ, P., 2020. Manuál komunitného plánovania sociálnych služieb. Ako postupovať – krok po kroku. Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť, ISBN 978-80-973347-4-1.

Obec Margecany. Komunitný plán sociálnych služieb obce Margecany 2018-2022. Dostupné na internete:

<https://www.margecany.sk/modules/file_storage/download.php?file=e33e1069%7C291&inline=1>.

Obec Margecany. Program rozvoja obce MARGECANY 2016+. Verzia 1.2. Margecany, 2018. Dostupné na internete: <<https://www.margecany.sk/obec/rozvoj/program-rozvoja-obce-margecany-2016/>>.

Obec Margecany. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Margecany na roky 2023-2030, pracovná verzia. Margecany, 2023.

Súkromná základná umelecká škola Margecany. Dostupné na internete: <<http://www.szusmargecany.sk/>>.

Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2022. DATAcube. [online]. Dostupné na: <http://datacube.statistics.sk/>.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030. [online]. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-fin.pdf>.

Výskumné Demografické Centrum - VDC Infostat. 2022. Rozšírené tabuľky základných údajov SR. [online]. Dostupné na: http://www.infostat.sk/vdc/sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=13&Itemid=58

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. 2022. Dáta poskytnuté o štruktúre nezamestnaných a počte zdravotne ťažko postihnutých.

Základná škola s materskou školou. *Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2021/2022*. Dostupná na internete: <<https://zsmargecany.edupage.org/sprava/>>.

Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych Predpisov. [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/448/20220607>.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. Dostupné na: : <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/5/20220401>.

Zákon č. 417/2013 Z. z. o hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/417/20220607>.